

REGERINGEN

Regeringsbeslut II 6

2009-03-12

N2009/2088/TR

Näringsdepartementet

Transportstyrelsen

601 73 NORRKÖPING

Uppdrag om utsläpp av toalettavfall från fritidsbåt

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Transportstyrelsen att, i samråd med Naturvårdsverket och Sjöfartsverket, utreda förutsättningarna för införandet av ett förbud mot utsläpp av toalettavfall från fritidsbåtar och hur det ska avgränsas.

I uppdraget ingår att ta fram en samhällsekonomisk konsekvensbeskrivning av införandet av ett sådant förbud. Inom ramen för uppdraget ska en inventering av befintliga mottagningsanordningar för toalettavfall i hamn för fritidsbåtar och befintliga toaletter i land vid tilläggningsplatser för fritidsbåtar göras. Behovet av ytterligare mottagningsanordningar för fritidsbåtar och toaletter i land ska kartläggas. I uppdraget ingår även att utreda vilka krav som ska ställas på fritidsbåtar med fasta båttoaletter och redovisa tekniska helhetslösningar för båttoaletter och mottagningsstationer. Bästa tillgängliga tekniska lösning för mottagningsanordningar och båttoaletter och toaletter i land ska presenteras inom uppdragets ram. I uppdraget ingår att se över hur förvaltningen av mottagningsanordningar och ansvarsfördelningen mellan berörda intressenter bör ordnas och om det bör vara ett nationellt eller regionalt förbud. I uppdraget ingår dessutom att utreda eventuella kostnadskonsekvenser för kommuner och Kustbevakning samt belysa hur eventuella kostnadsökningar ska finansieras. Transportstyrelsen ska även utarbeta de författningsförslag, med övergångsbestämmelser som behövs samt föreslå hur förbudet lämpligast bör sanktioneras.

Uppdraget ska genomföras efter samråd med övriga berörda aktörer, såsom länsstyrelser och kommuner som har kustområden, skärgårdsstiftelser m.fl.

Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 december 2009.

Skälen för regeringens beslut

Utsläpp av toalettavfall från fritidsbåtar leder bl.a. till att vattnet tillförs fosfor- och kväveföroreningar samt bakterier. Enligt Naturvårdsverkets rapport (nr. 5364) uppskattades utsläppen av fosforföroreningar från svenska reningsverk till ytvatten och från glesbygdsavlopp år 2000 till sammanlagt motsvarande 1 150 ton fosfor. Utsläppen av fosforföroreningar från båttoaletter i svenska vatten uppskattas motsvara ca 3,7 ton fosfor, vilket utgör 13 procent av den urin och de fekalier som båtlivsutövarna producerar. Toalettavfall från fartyg, dvs. även från fritidsbåtar, är enligt lagen 1 kap. 2 § (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg att anse som ett skadligt ämne. Enligt 1 kap. 3 § i den lagen meddelar regeringen eller den myndighet regeringen utser föreskrifter om vad som ska förstås med bl.a. skadliga ämnen. Enligt 2 kap. 3 § i lagen meddelar regeringen eller den myndighet regeringen utser föreskrifter om förbud mot utsläpp från fartyg av andra skadliga ämnen än olja. Av 1 kap. 2 § förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg följer att sådana föreskrifter beslutas av Transportstyrelsen. Fartyg eller båtar som används uteslutande för fritidsändamål är dock undantagna från dessa föreskrifter, se SJÖFS 2007:15 1 kap. 1 § andra stycket.

Enligt Helsingforskonventionen ska utsläpp av obehandlat toalettavfall på ett avstånd av 12 nautiska mil från land förbjudas. För finfördelat och desinficerat toalettavfall är gällande avstånd 3 nautiska mil från land. Förbudet gäller fartyg och båtar utrustade med toalett och skulle ha införts senast den 1 januari 2005. Undantag kan göras från kraven om installation av tank ombord på fritidsbåtar, utsläppsförbud och ilandlämning av toalettavfall om installationen av systemet är tekniskt svårt att utföra, kostnaden är hög jämfört med fritidsbåtens värde och om fritidsbåten är byggd före januari 2000. I dag finns inget förbud mot utsläpp av toalettavfall från fritidsbåtar i svenska farvatten, utan strategin har varit att bygga ut infrastrukturen för tömning av avfallet i land.

Regeringens bedömning är att det är nödvändigt att gå vidare med åtgärder för att inte förvärpa läget i Östersjön. Utsläppen av toalettavfall från fritidsbåtar sker under, en för Östersjön, mycket känslig period och är intensifierade till en kort tid av året. I Östersjön utgör nämligen fosfor ett större problem för övergödningen än kväve. Östersjön är särskilt känslig för både övergödning och giftförekomst, t.ex. är algbloomning nu vanligt förekommande sommartid. Det är inte säkert att ett nationellt förbud är mest kostnadseffektivt varför regionala lösningar bör belysas särskilt. Vidare anser regeringen att utbyggnaden av infrastrukturen inte har varit tillfredsställande. Syftet med uppdraget är att erhålla ett beslutsunderlag inför ett införandet av ett förbud mot utsläpp av toalettavfall från fritidsbåtar i svenska farvatten. Ett förbud mot utsläpp av toalettavfall från fritidsbåt är mycket svårt att upptäcka och beivra vilket medför att tillsyn och kontroll blir mycket svår. Mot denna bakgrund kan straffrättsliga sanktioner av förbudet framstå som olämpliga. Det bör därför övervägas vilka andra sanktionsformer än straffrättsliga som

är lämpliga. Antalet mottagningsanordningar i gästhamnar i Sverige är begränsat. Enligt tidigare beräkningar finns drygt 100 mottagningsanordningar längs med hela Sveriges kust. Utbygganden av mottagnings servicen måste förbättras i befintliga hamnar och naturhamnar. Förutom utbyggnad av mottagningsanordningar behövs även fler välplacerade toaletter i land, vilket även gynnar det rörliga friluftslivet och turismen i skärgården, vid kusterna och kring sjöar. Mot denna bakgrund är det därför nödvändigt att få reda på hur beståndet ser ut och få en realistisk bild av behoven och förslag på hur behoven ska kunna lösas.

På regeringens vägnar

Maud Olofsson

Monika Przedpelska Öström

Kopia till

Naturvårdsverket
Sjöfartsverket
Statsrådsberedningen, SAM
Justitiedepartementet,
Finansdepartementet, Ke
Försvarsdepartementet, SSK
Miljödepartementet, A
Kustbevakningen
Rikspolisstyrelsen
Sveriges Kommuner och Landsting
Länsstyrelsen i Norrbottens Län
Länsstyrelsen i Västerbottens Län
Länsstyrelsen i Västernorrlands Län
Länsstyrelsen i Gävleborgs Län
Länsstyrelsen i Uppsala Län
Länsstyrelsen i Stockholms Län
Länsstyrelsen i Södermanlands Län
Länsstyrelsen i Östergötlands Län
Länsstyrelsen i Kalmar Län
Länsstyrelsen i Gotlands Län
Länsstyrelsen i Blekinge Län
Länsstyrelsen i Skåne Län
Länsstyrelsen i Hallands Län
Länsstyrelsen i Västra Götalands Län
Föreningens Gästhamnar Sverige
Naturskyddsföreningen i Stockholms Län
Sjösportens Samarbetsdelegation
Skärgårdstiftelsen i Stockholms Län
Stiftelsen Håll Sverige Rent
Svenska Båtunionen
Svenska Kryssarklubben
Svenska Seglarförbundet
Sweboat
Västkuststiftelsen
Östgötastiftelsen